

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ АУДІЮВАННЯ І РЕЖИМ АУДІЮВАННЯ

Аудіювання – рецептивний вид мовленнєвої діяльності, являє собою одночасне сприйняття і розуміння мови на слух.

Вчитель початкових класів має знати про основні характеристики мовного матеріалу для аудіювання і режим аудіювання:

1. *Тривалість звучання пропонованих текстів.* Чим довший текст, тим важче виділити в ньому основне й утримати його в пам'яті. Навчання аудіювання починається з найкоротших текстів, які поступово збільшуються. Згідно з програмою з української мови, максимальний обсяг текстів, пропонованих у початкових класах, має дорівнювати: 1 клас (до 1 хв.), 2 клас (2–3 хв.), 3 клас (3–4 хв.), 4 клас (4–5 хв.) звучання в нормальному темпі.

2. *Наявність у тексті нових (незнайомих) слів.* Здебільшого для аудіювання пропонують легкі тексти. Велика кількість нових слів може утруднити розуміння змісту. Почавши з текстів, які не містять незнайомих слів, учитель має поступово включати такі, у яких трапляються окремі незнайомі слова.

3. *Спосіб пред'явлення тексту.* Звичайно текст для аудіювання подається з голосу вчителя (у супроводі жестів і міміки або без них), а також у звукозапису (з поясненням або без них). Найлегшим є текст, прочитаний учителем, а найважчим – звукозапис без попередніх пояснень. Слід зауважити, що розуміння мовлення у звукозапису має бути обов'язковим.

4. *Наявність (чи відсутність) зорових опор, які уточнюють зміст почутого.* Йдеться про аудіювання, що супроводжується демонстрацією картин, діафільму, кінофільму тощо. За умови наявності зорових опор розуміння тексту значно полегшується.

5. *Одноразовість чи багаторазовість презентації.* Неодноразове повторення тексту дає можливість учням адаптуватися до мовного матеріалу і голосу, а це полегшує сприймання тексту. Проте більше двох разів один текст слухати недоцільно. Нерозуміння його свідчить про невдалий вибір тексту – надто важкий для даного класу.

Орієнтовна послідовність роботи щодо організації процесу аудіювання може бути такою:

1. *Хорове опрацювання нових слів і словосполучень,* які зустрічаються в тексті, пояснення їх значення і запис на дошці. Бажано, щоб навіть для слабших учнів їх було не дуже багато.

2. *Введення учнів у ситуацію (формування задачі).* Комунікативне завдання добирається з урахуванням мовних можливостей і зацікавлень

учнів та виходячи зі змісту тексту.

3. *Процес слухання тексту і виконання завдання.* Текст озвучує сам учитель або диктор (як диктор іноді може записуватись і сам учитель).

4. *Контроль прослуханого.* Він має займати якнайменше часу і охоплювати одночасно якнайбільше число учнів. А тому його доцільно здійснювати у письмовій формі: учні записують розв'язання завдання на аркуші паперу і подають учителеві, який оцінює їхню роботу. Письмовий контроль не повинен перетворюватися на письмову роботу.

5. *Підсумкова робота* з прослуханим текстом, яка передбачає поглиблений аналіз тексту і вихід на мовлення. На цьому етапі вчитель користується вправами типу:

1) виберіть твердження, які відповідають змісту тексту (дається список тверджень, окремі з яких йому не відповідають);

2) дайте відповіді на запитання;

3) перекажіть текст;

4) складіть план прослуханого тощо.

Такі вправи можуть пропонуватися усно (для роботи в парах, у групах) і письмово. Слід пам'ятати, що, організовуючи аудіювання, вчитель постійно опиняється перед фактом неоднакових можливостей учнів. Для одних пропонованих ним текст виявиться надто легким, а інші не зможуть виконати завдання. У такому випадку вчитель змушений давати завдання диференційовано. Можна об'єднати учнів у дві групи за рівнем встигання і пропонувати паралельно кожній із них посилене завдання. Трудність регулюється як обсягом, так і мовною структурою тексту. Крім того, слабшій групі можна повторити 2–3 рази.

Незалежно від умов роботи, вона може регулюватися складністю комунікативного завдання й обсягом підтримки. У всіх випадках учитель має уникати надто важких завдань.

Список використаних джерел:

1. Дівакова І. Аудіювання. Посібник для вчителів. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2003.
2. Дубовик С. І. Аудіювання на уроках української мови // Початкова школа. – № 3, 2002.
3. Ильина В. И. Аудирование. – М., 1969. – 174 с.